

Oikeudenmukaisuus, valinnanvapaus, ilmastovastuu

*Vihreän liiton kunnallisvaaliohjelma 2008
Hyväksytty valtuuskunnan kokouksessa 24.2.2008*

Vihreiden politiikka kunnissa perustuu seuraaviin linjauksiin:

- ilmastovastuu kuuluu kaikille
- luonnon monimuotoisuus ja eläinsuojelu ovat myös kunnan asia
- uusia ydinvoimaloita ja uraanikaivoksia ei tarvita
- julkiset palvelut luovat hyvinvointia
- kuntien kannattaa investoida terveyteen, ei maksaa sairauksista
- vanhemmille kuuluu vapaus valita lapsensa päivähoitomuoto
- hyvä peruskoulutus on yhdenvertaisuuden tae
- kuntien on oltava reiluja työnantajia
- kuntalaisten on voitava vaikuttaa yhteisiin asioihin
- köyhyyden voi poistaa ja välinpitämättömyyden voittaa
- vähemmistöjen oikeuksia on uskallettava puolustaa
- tasa-arvon edistäminen kuuluu myös kunnille
- suvaitsevat, monimuotoisuutta tukevat kunnat pärjäävät parhaiten

Maailmaa muutetaan kunnissa

Kunnat olemme me ja valta niissä kuuluu meille kaikille. Kun muutamme kuntaa, muutamme maailmaa. Kuntalaisten valitsemissa valtuustoissa ratkaistaan, millainen on tulevaisuutemme.

Kunnallisvaaleissa on kyse päiväkodeista, kouluista, terveyskeskuksista, kirjastoista, teattereista, konserttisaleista, asuinalueista, kaduista, puistoista, satamista ja urheilupaikoista. Kunnalla on suuri vastuu myös siitä paraneeko joukkoliikenne, mihin ja millaisia asuntoja rakennetaan ja tuleeko naapuriiin uraanikaivos tai jätteenpolttolaitos.

Vihreät haluavat kunnallispolitiikkaan rohkeutta, suoraselkäisyyttä ja reiluja, avoimia pelisääntöjä. Poliitiikkaan tarvitaan suuria tavoitteita ja luovuutta. Tarvitaan kykyä tarttua asioihin, joiden korjaaminen tuntuu mahdottomalta. Tarvitaan tekemisen iloa, uusia toimintatapoja – ja uusia tyyppisiä.

1. Askeleen edellä ilmastotalkoissa

Ilmastopäästöt syntyvät lukuisista paikallisista teoista. Kunnat ja me kuntalaiset voimme omilla valinnoillamme vähentää päästöjä, tukea tai tuottaa uusiutuvaa energiaa ja ennen kaikkea säästää energiaa. Vihreät ovat tehneet ja tekevät pidemmälle meneviä aloitteita ilmastonsuojelun aloittamiseksi kuin muut puolueet. Vihreämpi kunta tekee käytännön ratkaisuja ilmastonsuojelusta aiheuttavien päästöjen vähentämiseksi. Tahdomme jättää hyvän elämän edellytykset ja puhtaan elinympäristön myös meitä seuraaville sukupolville.

Kannatamme uusiutuvan energian lisäämistä kuntien omissa energiayhtiöissä ja laitoksissa. Kuntien on tuettava vähän energiaa kuluttavaa asumista ja siirtymistä pois paljon kuluttavista suorasta sähkölämmityksestä ja öljylämmityksestä. Ilmastonsuojelua edistävät alat myös kasvavat erittäin nopeasti. Vihreämmässä kunnassa syntyy työpaikkoja ympäristöteknologiaan, energiakasvien viljelyyn ja palveluihin.

Julkisen liikenteen on toimittava kaikkialla; joukkoliikenne ei saa pysähtyä kuntarajoihin. Seudullisia tai maakunnallisia joukkoliikenteen viranomaisia tarvitaan parantamaan joukkoliikennettä koko maassa. Kannatamme lisärahoitusta raideliikenteeseen, joka aiheuttaa vähän päästöjä. Haluamme lisätä joukkoliikenteen tarjontaa, alentaa lippujen hintoja ja tehdä julkisista kulkuvälineistä miellyttäviä, nopeita ja turvallisia. Pyöräilyn ja kävelyn edellytyksiä on parannettava.

Me vihreät suhtaudumme tulevaisuuteen vakavammin ja pitkäjänteisemmin kuin mihin irtopisteitä keräävässä politiikassa saati kvartaalitaloudessa on totuttu. Ruuhkat eivät lopu teitä ja parkkipaikkoja rakentamalla, mutta ruuhkamaksuilla niitä voi vähentää. Kunta voi vähentää turhaa liikennettä, päästöjä ja kustannuksia kaavoittamalla tiiviitä viihtyisiä asuinalueita olemassa olevan asutuksen ja palvelujen lähelle tai julkisen liikenteen reittien varteen. Maankäyttöä, asumista ja liikennettä on suunniteltava seudullisesti, jotta yhdyskuntarakenne ei hajautuisi.

Ilmastonsuojelu ei ole ainoa ympäristöongelma. Ilmastonsuojelun varjolla ei pidä tehdä ympäristöä muilla tavoin tuhoavia ratkaisuja. Luonnon monimuotoisuutta, suojelualueita ja muita arvokkaita luontoalueita pitää varjella.

Kulttuurimaisemia tai lähiympäristön viihtyisyyttä ei saa pilata. Kuntien on huolehdittava metsiensuojelusta omistamallaan mailla. Tiiviissä kaupunkirakentamisessakin pitää säästää viheralueita asukkaiden lähivirkistysalueiksi. Rantoja tulee jättää yhteiseen virkistyskäyttöön. Vihreämmässä kunnassa ympäristövahinkoihin varaudutaan ennalta. Jätteitä syntyy vähän ja ne kierrätetään mahdollisimman tarkkaan. Kuntien kaikissa hankinnoissa otetaan ympäristö- ja eettiset näkökohdat huomioon, esimerkiksi suosimalla lähiruokaa, luomua ja reilun kaupan tuotteita.

Kuntien vastuulla on myös huolehtia toimivasta ja riittävästi resursoidusta eläinsuojeluvalvonnasta.

2. Palvelut, sivistys ja kulttuuri parantavat elämänlaatua

Vihreät etsivät tuoreita ja luovia ratkaisuja ihmisten hyvinvoinnin edistämiseksi ja pahoinvoinnin vähentämiseksi. Ongelmien ehkäiseminen ennalta vähentää inhimillisiä kärsimyksiä ja on usein halvempaa kuin vahinkojen korjaaminen.

Vihreät kannattavat hyviä julkisia palveluita, sillä ne luovat tasa-arvoa ja parantavat elämänlaatua. Vihreät ovat myös valmiita uudistamaan palveluja, kun tarpeet muuttuvat: Palveluiden täytyy toimia notkeasti, sillä apua tarvitsevat eivät voi joustaa ja kuntalaisilla on erilaisia tarpeita. Esimerkiksi ikäihmisten palvelut kannattaa usein viedä kotiin, eikä vanhuksia laitoksiin. Riittävät yksilölliset palvelut ja esteetön toimintaympäristö tekevät itsenäisen elämän mahdolliseksi vammaisille ja vanhuksille.

Vihreässä kunnassa veroja voidaan tarvittaessa korottaa hyvien palvelujen ja asukkaiden hyvinvoinnin takaamiseksi.

Elämänlaatua on myös vapaus valita esimerkiksi erilaisista päivähoito- ja koulumuodoista. Se tarkoittaa myös hyvin resursoitua peruskoulua ja lukiota, mielekästä ammatti- ja oppisopimuskoulutusta sekä maksuttomia korkeakouluja.

Koulu-uupumusta ja syrjäytymistä on ehkäistävä kouluterveydenhoitajilla, -psykologeilla ja -kuraattoreilla. Pienet ryhmäkoot päiväkodeissa ja kouluissa on fiksu investointi. Mielen terveyden peittäessä on apua saatava viipymättä. Kunnilla on keskeinen rooli sekä tasa-arvon että terveyden edistämässä. Kaikkien päätösten terveysvaikutuksia pitäisi arvioida.

Kunnista pitää löytyä muutakin kuin vain kauppa ja työpaikka. Kaikissa kunnissa tulee olla vapaata epäkaupallista tilaa: kirjastoja, vapaiden teatteriryhmien ja bändien harjoitus- ja esiintymistilaa, liikuntapaikkoja, asukkaiden kokoontumisen ja harrastamisen paikkoja.

Jokaisella tulee olla oikeus kohtuuhintaiseen asumiseen. Vihreät arvostavat erilaisia asuinalueita ja asumismuotoja sekä viihtyisää lähiympäristöä. Vihreät haluavat säilyttää vanhoja arvokasrakennuksia, tuottaa korkeatasoista arkkitehtuuria ja parantaa rakentamisen laatua.

3. Yhdenvertaisessa kunnassa elämäntavan voi valita itse

Vihreässä kunnassa ketään ei syrjitä esimerkiksi sukupuolen tai iän takia. Yhdenvertaisessa kunnassa samat mahdollisuudet ja oikeudet taataan niin maahanmuuttajille, kieli-, kulttuuri-, sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöille kuin valtaväestöllekin. Kaikki elämäntavat, joilla ei loukata toisten oikeuksia, tulee sallia. Vihreä kunta toteuttaa samapalkkaisuuden periaatetta, arvioi päätöksensä sukupuolivaikutukset, palkkaa naisia johtotehtäviin ja kantaa vastuunsa lähisuhdeväkivallan ehkäisemisessä.

Vihreät tukevat ihmisten mahdollisuutta valita haluamansa asumismuoto. Kaikki eivät halua asua omakotitalossa, vaikka monet haluavat. Kaikki eivät viihdy kaupungeissa, mutta monet viihtyvät. Kaupungeissa on tärkeää toteuttaa sosiaalisesti sekoittavaa asuntopolitiikkaa. Olennaista on, että kaikki ihmiset, niin vammaiset ja iäkkäät kuin lastenvaunuja työntävät, voivat liikkua ja toimia esteettömästi kaduilla, rakennuksissa, liikennevälineissä.

Kaikilla on oikeus oman kielen ja kulttuurin säilyttämiseen. Maahanmuuttajille tulee antaa subjektiivinen oikeus kielikoulutukseen.

Vihreät tukevat yhteisöllisyyttä. Ketään ei saa jättää yksin huoliinsa. Yksinolosta voi saada voimaa – kaupungin vapaudesta tai maaseudun rauhasta – mutta se voi myös muodostua taakaksi esimerkiksi eron, muuton tai eläköitymisen myötä.

Oikeudenmukainen hyvinvointivaltio edellyttää hyvää sosiaaliturvaa. Vihreiden esittämä perustulo auttaa pärjäämään nykyisessä katkonaisessa työelämässä, vähentää sosiaaliturvaan liittyvää ihmisten pompottelua ja tekee pientenkin lisäansioiden hankkimisen kannattavaksi. Perustulo vapauttaa kuntien sosiaalityöntekijöiden aikaa ihmisten ja perheiden auttamiseen.

4. Vihreä kunta on avoin ja rohkea kansalaisyhteisö

Taloudelliset taustakytkökset eivät sanele vihreiden politiikkaa, mikä vapauttaa arvioimaan päätettäviä asioita kuntalaisen näkökulmasta. Me emme ole istuneet samoilla luottamuspaikoilla yhden puolueen tai muutaman vahvan päättäjän kunnissa sukupolvesta toiseen – me haluamme avata nämä kunnat myös tavallisten ihmisten tavoitteiden ja toiveiden vaikutuksille.

Yrittäjäystävällinen vihreä kunta tukee yritysten toimintaa aktiivisesti, tasapuolisesti ja läpinäkyvästi.

Kuntarajat eivät saa hankaloittaa ihmisten arkea. Vihreiden mielestä kuntia voidaan yhdistää, jos toimivien palvelujen turvaaminen ja ympäristöystävällinen kaavoitus sitä vaativat.

Suomesta puuttuu maakunnan tason demokraattinen päätösvalta. Käytännössä kuntien yläpuolelle ja niiden välille on muodostunut kuntayhtymien viidakko, jossa kuntien välisten sopimusten vyyhti kätkee poliittisesti vastuulliset. Vihreät kannattavat vaaleilla valittuja maakuntavaltuustoja.

Kunnat ovat merkittäviä työnantajia, joiden tulee kantaa vastuu työntekijöistään. Kuntien on luovuttava esimerkiksi monien naisvaltaisten alojen kuten opettajien, kouluavustajien ja hoitajien pätkätöistä. Työnantaja, joka antaa kesäksi kenkää, ei menesty kilpailussa vähenevästä työvoimasta.

Vihreiden mielestä jokaisen, myös lasten ja nuorten, on saatava vaikuttaa kotikatunsa, kaupunginosansa tai kylänsä asioihin. Päätöksenteossa on kuunneltava asukasyhdistyksiä, nuorisovaltuustoja sekä lapsiasia-, vammais- ja vanhusneuvostoja. Kunnat on saatava elämään nettiajassa: kotikulmia pitää voida suunnitella tai palveluista antaa palautetta internet-yhteisössä. Kuntien on huolehdittava siitä, että taajaan asutuilla alueilla on kaikkien käytössä avoin langaton verkko. Kuntien on kehitettävä esteettömiä sähköisiä palveluja.

Vihreässä kunnassa kaikki ovat yhteisön yhdenvertaisia jäseniä. Vähävaraiset ihmiset pärjäävät nykyistä paremmin, kun perustulo muodostaa perimmäisen turvaverkon. Sitä täydentävät koulut, päiväkodit, kirjastot, terveyskeskukset ja vapaus valita mieleisensä palvelut.

Kuntien on investoitava ihmiseen. Kunta on ihmisten yhteisö, joka pitää tehdä hyväksi paikaksi asua, elää ja toimia.

Ohjelma verkossa: www.vihreat.fi/vaaliohjelma